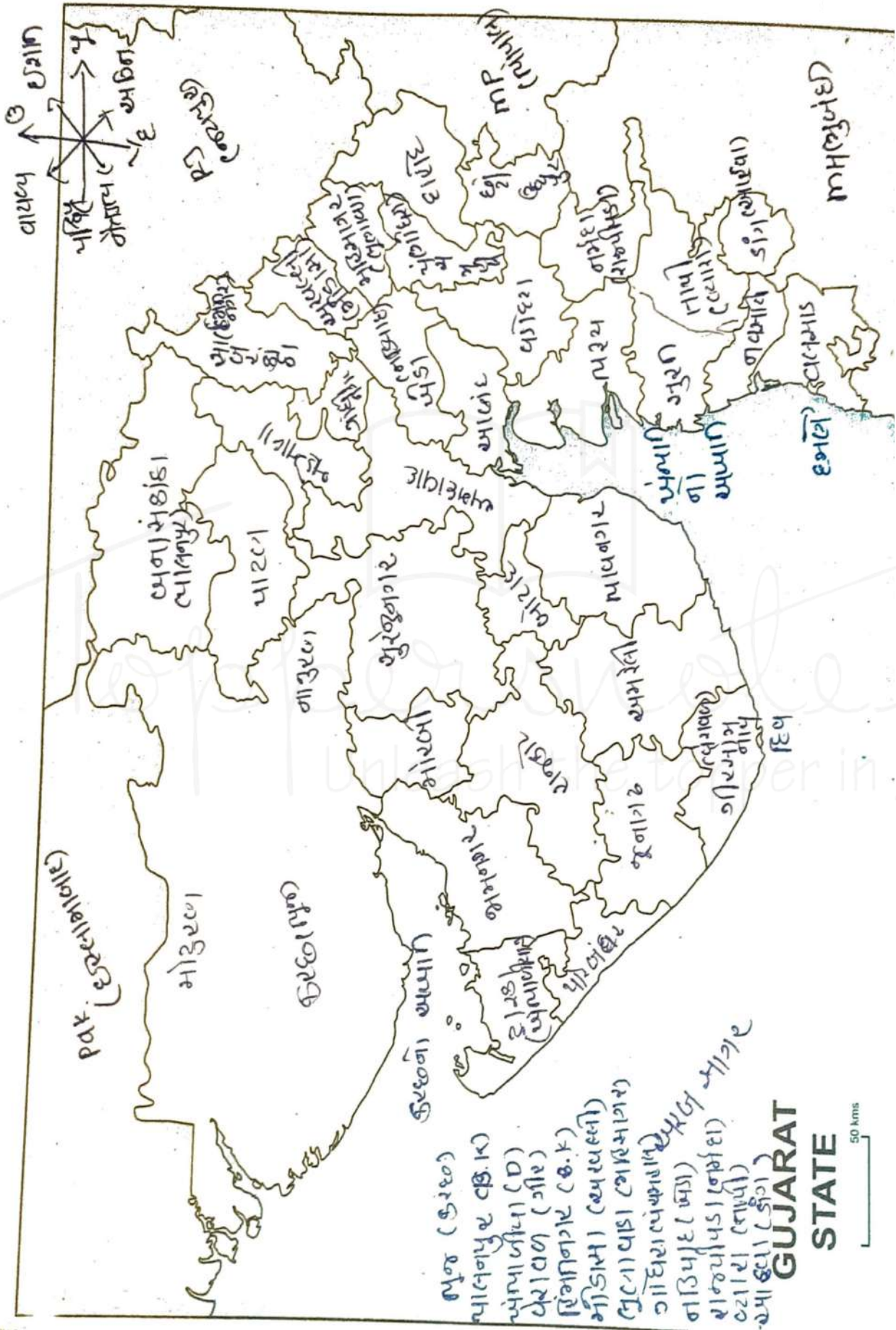

મુગોળ

- શુભચાલની પ્રાદેશિક મુગોળ
- ભારતની પ્રાદેશીક મુગોળ
- ભારતની ભૌતિક મુગોળ

Toppersnotes
Unleash the topper in you

* ગુજરાત ના જિલ્લાઓ

- 1) કચ્છ
- 2) બનાસકાંઠા
- 3) પારણ
- 4) સુરેન્દ્રનગર
- 5) મોરબી
- 6) અમનગર
- 7) દારાકા
- 8) પૌરબંદર
- 9) જૂનાગઢ
- 10) ગીર સોમનાથ
- 11) અમરેલી
- 12) તાપનગર
- 13) બોટાદ
- 14) રાજકોટ
- 15) અમદાવાદ

- 16) વલસાડ
- 17) નવસારી
- 18) ડાંગ
- 19) સુરત
- 20) તાપી
- 21) ભરૂચ
- 22) નર્મદા
- 23) વડોદરા
- 24) છોટાઉદેપુર
- 25) આણંદ
- 26) ખેડા
- 27) પંચમહાલ
- 28) દાહોદ
- 29) મહેસાણા
- 30) ગાંધીનગર

- 31) સાબરકાંઠા
- 32) અરવલ્લી
- 33) માહસાગર

જિલ્લાના મુખ્ય મથકો

કચ્છ - ભુજ
બનાસકાંઠા - પાલનપુર
દકા - આંખાબિયા
ગીર સોમનાથ - વૈરાવળ
સાબરકાંઠા - હિમતનગર

~~મોડાસા~~
અરવલ્લી - મોડાસા
માહસાગર - ભુલાવાડા

પંચમહાલ - ગાંધીધરા

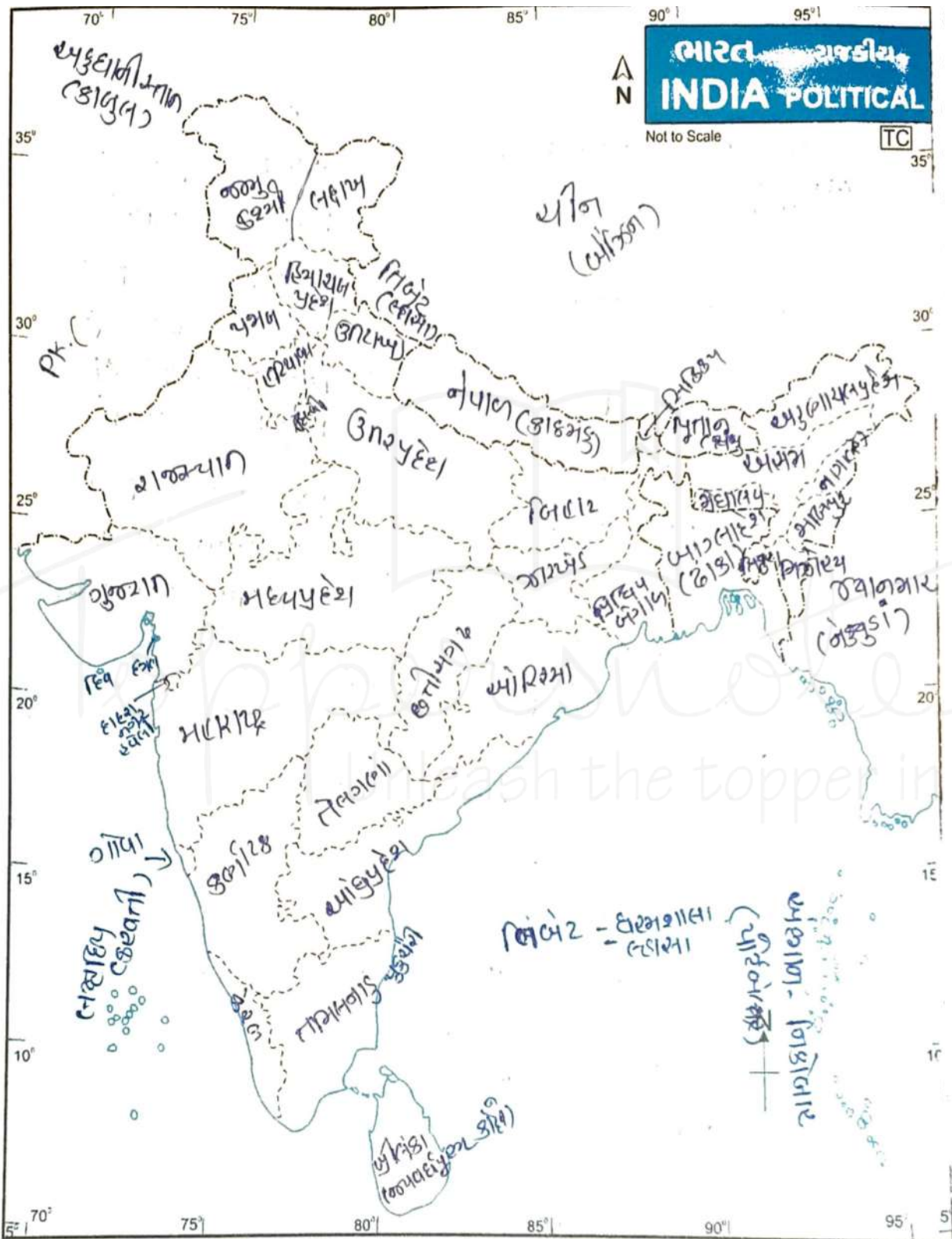
ખેડા - નડિયાદ

નર્મદા - રાજપીપડા

તાપી - દયારા

ડાંગ - આદવા

રાજ્ય - રાજધાની

1) જમ્મુ - કશ્મીર - જીનગર	
2) લદાખ → લદાખ	
3) પંજાબ -	
4) ચંદીગઢ → ચંદીગઢ	24) અરુણાચલપ્રદેશ - ઇટાનગર
5) હરિયાણા	25) મેઘાલય - શિલોંગ
6) હિમાચલપ્રદેશ - શિમલા	26) નાગાલેન્ડ - કોહીમા
7) ઉત્તરાખંડ - ~~શિમલા~~ દેવરદુર્ગ	27) મણિપુર - ઇશ્વરપુર
8) ઉત્તરપ્રદેશ - લખનઉ	28) મિઝોરમ - આઈઝોલ
9) રાજસ્થાન - જયપુર	29) ત્રિપુરા - અગરતલા
10) મધ્યપ્રદેશ - ભોપાલ	30) દિલ્હી - દમણ → દિલ્હી
11) ગુજરાત - ગાંધીનગર	31) અંધ્રપ્રદેશ - મહાબાલેશ્વર - પોર્ટ બ્લેયર
12) મહારાષ્ટ્ર - મુંબઈ	32) લક્ષદ્વીપ - કલવતી
13) ગોવા - પલ્હાડ (કોંકણીયાખ)	
14) કર્ણાટક - બેંગલુરુ	
15) કેરળ - તિરુવંતપુરમ	
16) તમિલનાડુ - ચેન્નઈ	
17) ઓડિશા - બ્રહ્મપુર	
18) પીલ્ગણ - ડેહરાડુન	
19) છત્તીસગઢ - રાયપુર	
20) જારખંડ - રાંચી	
21) બિહાર - પટના	
22) પં. જોડાણ - કોલકાતા	
23) મિઝોરમ - આઈઝોલ	

* ગુજરાતની પ્રાદેશિક ભૂગોળ

આદિમહાસાગર (પૈન્યાલમ)

આદિમહાખંડ (પૅનિજ્યા)

ઉત્તર ગોળાર્ધ → ભૌગોળિક

દક્ષિણ ગોળાર્ધ → ગૌડવાના ભેગ

→ વિશ્વમાં કુલ 21 ભૂમહતી (પ્લેટ) આપેલી છે જેમાં 7 મોટી અને 14 નાની છે.
7 મોટી પ્લેટ

- 1) ઇન્ડિયન પ્લેટ
- 2) યુરેશિયન પ્લેટ
- 3) આફ્રિકન પ્લેટ
- 4) ઉત્તર અમેરિકન પ્લેટ
- 5) દક્ષિણ અમેરિકન પ્લેટ
- 6) પેસિફિક પ્લેટ
- 7) એન્ટાર્ટિક પ્લેટ

→ વિશ્વમાં કુલ 7 ખંડ અને 4 મહાભાગનો આપેલો છે.

- (1) એશિયા (48)
- (2) આફ્રિકા (54)
- (3) ઉત્તર અમેરિકા
- (4) દક્ષિણ અમેરિકા
- (5) એન્ટાર્ટિકા
- (6) યુરોપ
- (7) ઓસ્ટ્રેલિયા

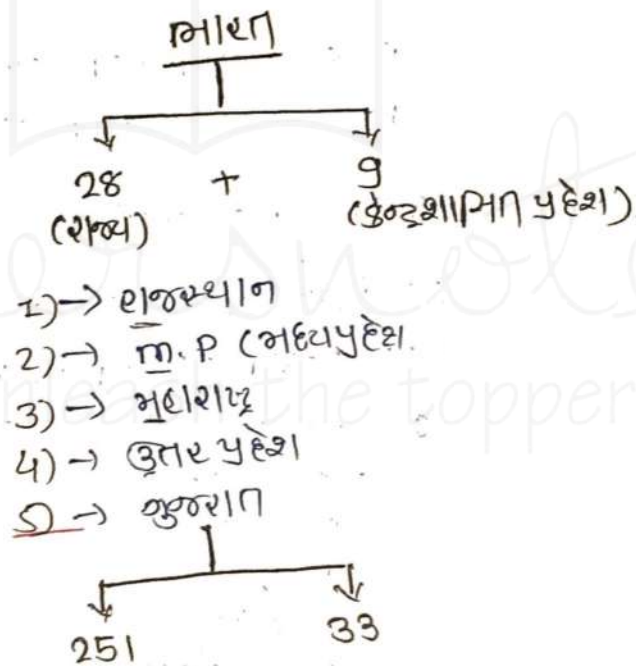
4 મહાભાગો

- 1) પેસાક્રિક મહાભાગર
- 2) એટલારિક મહાભાગર
- 3) હિંદ મહાભાગર
- 4) ચાર્કટિક મહાભાગર

* વિષયમાં કુલ દેશ = 195

$$\begin{array}{r} \text{પાન} = 193 \text{ માવ્યતા} \\ + 2 \text{ દેશ માવ્યતાનથી} \\ \hline 195 \end{array}$$

- 1) રશિયા
- 2) કૅનડા
- 3) ચીન
- 4) પ.ડ.ઈ
- 5) બ્રાઝિલ
- 6) ઓસ્ટ્રેલિયા
- 7) ભારત
- 8) ચાર્કટિક

NOTE :-

ભારતમાં વિષયમાં વસ્તીની દ્રષ્ટિએ સ્થાન બીજું છે. તથા ભારતમાં વસ્તીની દ્રષ્ટિ ગુજરાતનું સ્થાન ૧૬મું છે.

વિષયના ભૂગોળના ચિત્રો :- લેન રાઉલેજ

ભારત ની ભૂગોળના ચિત્રો : Kennerl

અક્ષાંશ

→ અક્ષાંશઓનો અંકયા → $90 \frac{1}{90} = 181$

→ બે અક્ષાંશ વચ્ચેનું અંતર 111 km છે.

→ વિષુવવૃત્ત (ભૂમધ્ય રેખા) 0°
આ અક્ષાંશ સીંધી મોટું અક્ષાંશ છે.

→ વિષુવવૃત્ત 13 દેગી માંથી પમાર થાય છે. તથા ભારતની ઉત્તર બાજુ આવેલો છે.

→ વિષુવવૃત્ત બેવાર આલંગતી નથી $કોંગી$ છે.

→ વિષુવવૃત્ત પૃથ્વીના બે અક્ષા ભાગ કરે છે.

* કર્કણ :- 23.5 ઉત્તર અક્ષાંશ

→ કર્કણ 19 દેગોમાંથી પમાર થાય છે

→ કર્કણ ભારતના ઉત્તર ભાગમાંથી પમાર થાય છે.

કર્કણ ભારતમાં ગુજરાત (ક) રાજ્ય મોંયો

- રાજસ્થાન
- મધ્યપ્રદેશ
- છત્તીસગઢ
- ઝારખંડ
- પશ્ચિમ બંગાળ
- મિઝોરમ
- ત્રિપુરા

માંથી પમાર થાય છે.

→ ગુજરાતના 6 જિલ્લા માંથી પમાર થાય છે.

- ① કચ્છ
- ② પાલ્લી
- ③ મહેસાણા
- ④ માનરકોંડા
- ⑤ ગાંધીનગર
- ⑥ અમરવાલી

ભારતના રાજ્ય

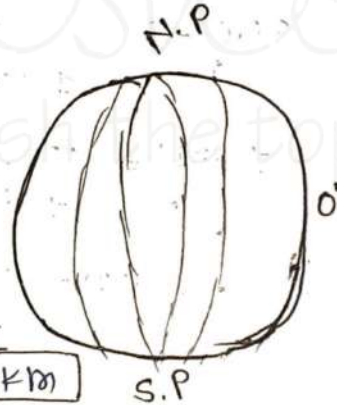

- કર્કટા ને બે વાર ઓળંગતી નથી મહી છે.
- વિષુવવૃત્ત અને કર્કટા વચ્ચે આવેલા પ્રદેશને ઉષ્ણ કટિબંધીય પ્રદેશ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

મકરવૃત્ત 23.5 દક્ષિણ અક્ષાંશ

- મકરવૃત્ત 12 દેશોમાંથી પમાર પાપ છે.
- મકરવૃત્ત ને બે વાર ઓળંગતી નથી લિંગપોપો છે.
- ગુજરાતની લિંગપોપો તરીકે (લડાદરા) વિજ્યાપત્રી ઓળંગતી છે.
- મકરવૃત્ત અને વિષુવવૃત્ત વચ્ચે આવેલા પ્રદેશ ઉષ્ણ કટિબંધ પ્રદેશ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- 66.5° ઉત્તર અક્ષાંશ ને આર્કટિક વૃત્ત તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- 66.5° દક્ષિણ અક્ષાંશ ને એન્ટાર્કટિક વૃત્ત તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

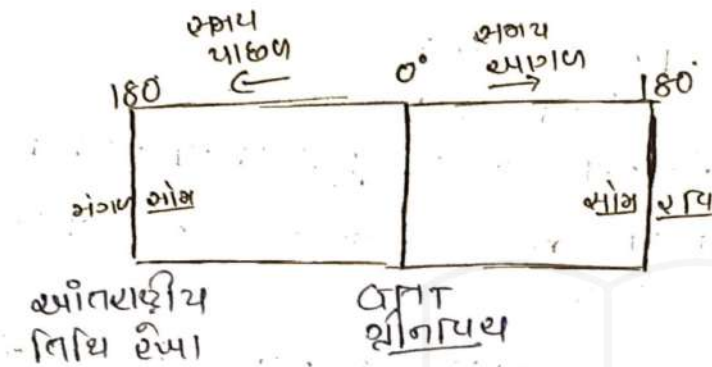
- NP અને CP ને ઓડની ઓલિમ્પિક રેખાને રેખાંશ કહે છે.

- 111.23 km - વિષુવવૃત્ત પર
- રેખાંશોની કુલ સંખ્યા → 360 છે.
- બે રેખાંશ વચ્ચેનું અંતર 111.23 km છે.

→ 0° રેખાંશ ની ગ્રીનીય રેખા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. કારણ કે તે લંડન ના ગ્રીનીય શહેરમાંથી પસાર થાય છે.

→ 0° રેખાંશ આધારે સમય નક્કી કરવામાં આવે છે.

→ એક રેખાંશ ની પસાર થવા માટે 4 મિનિટ નો સમય લાગે છે.

સમજૂતી

$$\begin{aligned} & \text{રેખાંશ} \\ & 360 \rightarrow 24 \text{ કલાક} \\ & \quad \quad \quad 1 \quad \quad \quad 1 \text{ કલાક} \\ & 1 \text{ કલાક} = 15 \text{ રેખાંશ} \\ & \quad \quad \quad 1 \text{ રેખાંશ} \\ & \therefore 1 \text{ રેખાંશ} = 4 \text{ મિનિટ} \end{aligned}$$

→ 180° રેખાંશની અંતરરાષ્ટ્રીય તિથિ રેખા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. (આ રેખા એકદમ સિંધી નથી વાકાંચુકી છે) આ રેખાની આગળ કે પાછળ જવાથી દિવસ બદલાય જાય છે.

→ ભારત ની સમય ઉત્તર પૂર્વ 82.5° રેખાંશના આધારે નક્કી કરવામાં આવે છે આ રેખાંશ ભારતના ઉત્તરપ્રદેશના મીરજાપુર પાસે થી પસાર થાય છે આ રેખાંશ ભારતના કુલ 5 રાજ્યો માંથી પસાર થાય છે

પ.પ.
પ.પ.
હતીયગઢ
આંડરશા
આંધ્રપ્રદેશ

અમૂલ્યો :-

→ પારા $68^{\circ} 7'$ ઉત્તર પૂર્વ દેખાંશ થી $17^{\circ} 25'$ ઉત્તર પૂર્વ દેખાંશ વચ્ચે આવેલું છે

$$\frac{68 + 17}{2} = \frac{85}{2} = 42.5$$

→ પારા નો સમય લગત થતા 5:30 કલાક આગળ છે
[લગત + 5:30]

$$0^{\circ} \rightarrow 42.5$$

→ 1 દેખાંશ નો પ્રમાણ થતાં 4 મિનિટ લાગે તો 42.5 દેખાંશને પ્રમાણ થતાં 5:30 કલાકનો સમય લાગે છે

Example

1) લંડન કરતા પારાનો સમય 5:30 કલાક આગળ છે. તપા પારા કરતા પાકિસ્તાન નો સમય 2 કલાક પાછળ છે એ લંડનમાં અપારા 9 વાગ્યા હોય તો પાકિસ્તાનમાં કેટલા વાગ્યા હશે

→ લંડનનો સમય → 9:00 AM (લગત)

પારાનો સમય → લગત + 5:30

$$\rightarrow 9:00 + 5:30$$

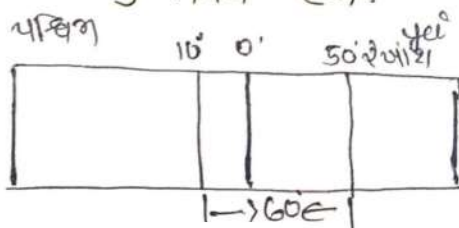
$$\rightarrow 2:30 PM$$

પાકિસ્તાન નો સમય પારાથી 2 કલાક પાછળ છે

$$\text{સમય} = 2:30 PM - 2h$$

$$= 12:30 PM$$

2) 50° પૂર્વ દેખાંશ પર અવારના 9:30 થતાં હોય તો 10° પશ્ચિમ પ દેખાંશ પર શુ સમય હશે

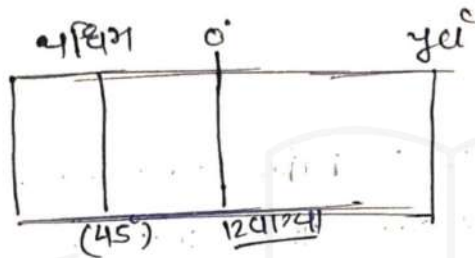

૧. રેખાંશ ની પુનઃચર્ચા ૫મિનિટ

$$60 \times 4 = 240 \text{ મિનિટ પાછળ}$$

$$9:30 \text{ AM} - 4 \text{ કલાક} = \boxed{5:30 \text{ AM}} \text{ વાગ્યા હશે.}$$

૩. બપોરનાં ૧૨ વાગી થી ૬ કલાક પશ્ચિમ તરફ ગુમાકરી કરવા ઉપર છે. તો તે ૫૫૦ પશ્ચિમ રેખાંશ પર પહોંચે ત્યારે શું સમય થયો હશે.

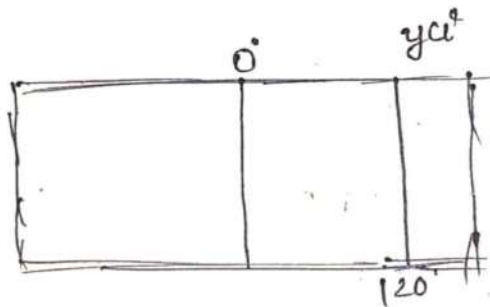

$$\begin{aligned}
 4 \text{ મિનિટ} &\rightarrow 1 \text{ કલાક} \\
 ? &\rightarrow 45''
 \end{aligned}$$

$$180 \text{ મિનિટ} = 3 \text{ કલાક}$$

$$12 - 3 = \boxed{9 \text{ AM}}$$

૪. લંડનમાં બપોરનાં ૧:૩૦ વાગ્યા છે તો ૧૨૦° પૂર્વ રેખાંશ પર શું સમય થયો હશે.

$$120^\circ \times 4 = 480 \rightarrow 8 \text{ h}$$

પૂર્વ સમય વધશે.

$$9:30 + 8 \rightarrow \boxed{5:30}$$